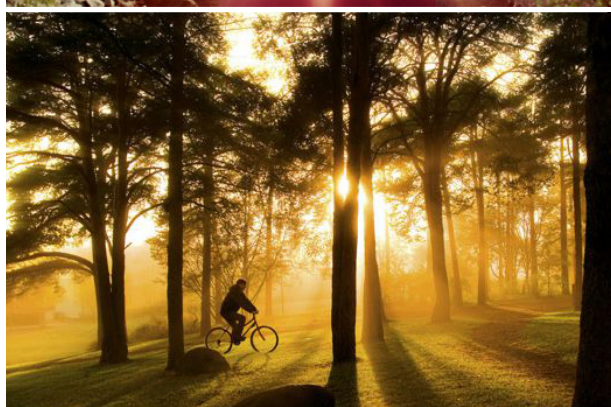

LULEÅ KOMMUN

••• Cykelbokslut 2020

Luleå kommun

Sammanfattning

Varje år sammanställer Stadsbyggnadsförvaltningen ett cykelbokslut för att redovisa de satsningar som görs för cykel. Under 2020 genomfördes en mängd åtgärder för att skapa bättre förutsättningar och få fler att bli inspirerade till att välja cykeln i Luleå. Bland annat utökades cykelvägnätet med en efterlängtd sträcka längs Storhedsvägen som knyter ihop stråket mellan Sunderbyn och Centrum. Mobila cykelställ som är flyttbara testades i centrum för att utöka antal parkeringsplatser. Dessa har även prioriterats vid snöröjning under hela vintern. I projektet Sommarrörelsen har man arbetat med både fysiska åtgärder i form av nudging och separering i tunnlar samt filmer i sociala medier för att prata om trafikbeteende som cyklist. Senare under året påbörjades arbetet med ett Cykelbibliotek som öppnades i början av 2021.

I början av 2020 såg vi en ökning av cyklister vid den årliga mätningen till och från centrum vecka 6. Under V.39 såg vi däremot en minskning av cyklister jämfört med tidigare år som till viss del kan förklaras av en pågående pandemi och dess restriktioner.

Cykelplanering i Luleå

De satsningar som Luleå kommun gör enligt tidigare cykelplan har utgått från översiktsplanen och vision 2050. Cykelfrågorna har specifikt kopplats till avsiktsförklaringen i vision 2050 om att "kraftigt öka andelen lokala resor med kollektivtrafik, cykel och till fots". Cykelplanen har varit en fördjupning av översiktsplanen och tagit upp de satsningar som Luleå kommun ska arbeta med för att skapa bättre förutsättningar för ett ökat cyklande.

Översiktsplan

Det övergripande målet för trafiken är att "resor och transporter i högre grad än idag ska vara miljövänliga, effektiva och säkra".

Följande ska vara uppfyllt år 2020:

- Det kommunala cykelvägnätet ska utökas och förbättras med syftet att skapa bättre möjligheter att välja cykeln
- Minst 50 % av alla resor ska göras med andra färdmedel än bil
- Minst 80 % av alla resor kortare än 4 km ska göras med andra färdmedel än bil
- Antalet allvarligt skadade i trafiken ska minska med en fjärdedel

Cykelplan 2014-2020

Cykelplanens mål sträcker sig fram till och med år 2020 och utgår från översiktsplanens målsättningar.

Följande ska vara uppfyllt under år 2020:

- Minst 20 % av alla resor ska göras med cykel
- Minst 30 % av alla resor kortare än 4 km ska göras med cykel
- Antalet dödade och allvarligt skadade cyklister ska minska med en fjärdedel
- Cykeln ska ses som ett eget transportslag vid planering

Detta genom att arbeta efter fyra strategier;

- Cyklingens status ska vara hög i kommunen
- Cykelvägnätet i Luleå ska kännetecknas av hög kvalitet

- Det ska vara enkelt, tryggt och trevligt att cykla i Luleå
- Det ska höras, synas och kännas att Luleå är en cykelstad

Till varje strategi finns det specifika åtgärder som kommunen ska arbeta med för att uppnå målen till år 2020. Cykelplanen antogs under 2014 och reviderades 2016.

Uppföljning

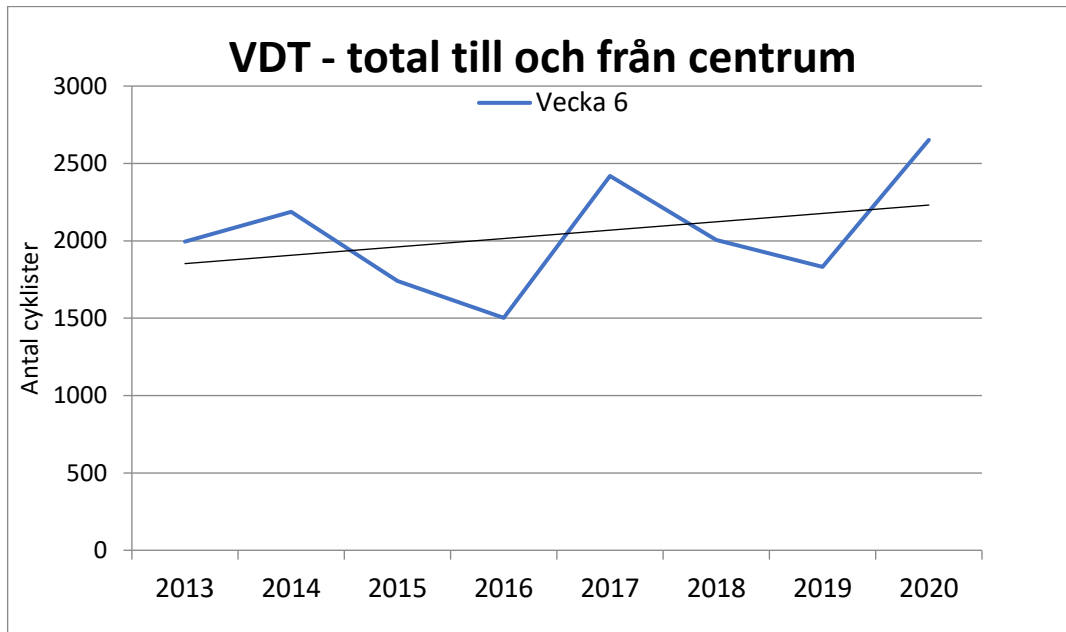
Cykelplanens mål följs kontinuerligt upp genom en resvaneundersökning som genomförs var femte år samt att olycksstatistik från STRADA årligen sammanställs. STRADA är en databas med uppgifter om trafikolyckor som registreras av sjukvård och polis. Varje år ska även ett cykelbokslut sammanställas.

Under 2021 genomförs en uppdatering av cykelplanen.

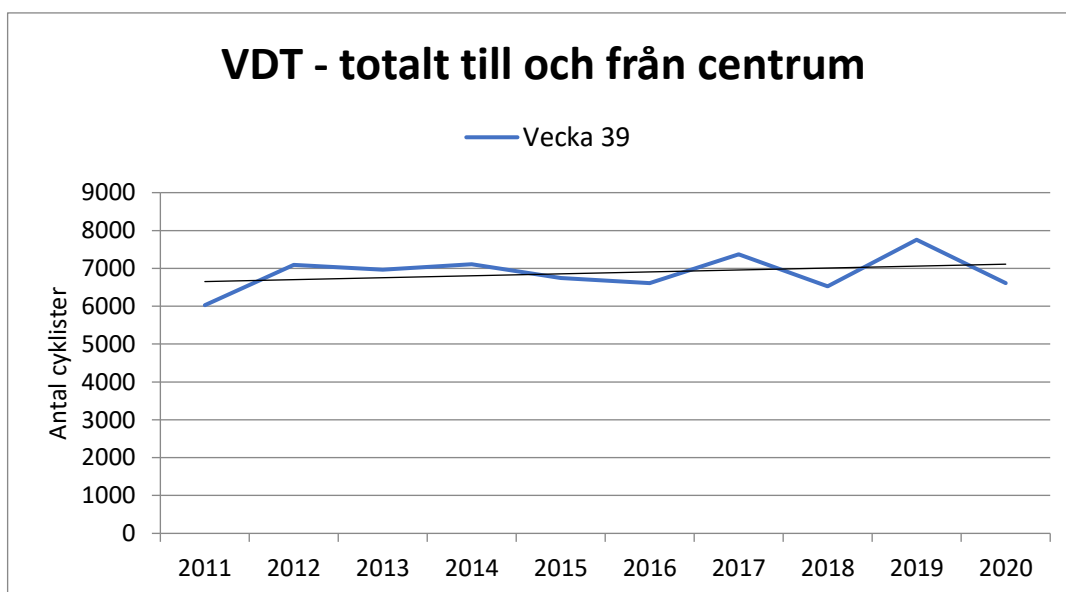
Hur mycket cyklar Luleåborna?

Varje år genomförs trafikräkningar under vecka 6 och vecka 39 för att följa utvecklingen av cykeltrafiken. Trafikräkningarna utförs vid fem infarter till Luleå centrum.

Trafikräkningen under vecka 6 visar en positiv utveckling 2020 jämfört med de två senaste åren. Diagrammet visar att cykeltrafiken under vecka 6 har en positiv trend från 2013 fram till 2020 även om det genom åren varierat ganska mycket. Vad som är tydligt är att cyklandet påverkas mycket av väderförhållandet och därför är det viktigt att se att den totala trenden är positiv. Mätningar har gjorts under många år och trenden är totalt sett positiv.

Trafikräkningen under vecka 39 visade en nedgång jämfört med 2019 och vi ser liknande tendenser i övrig trafikmätning som genomförts. Minskningen kan kopplas till att färre resor genomfördes till följd av pandemin och att många arbetar hemifrån. Om pandemin är orsaken till nedgången kan inte säkerställas i dagsläget. Detta resultat måste jämföras med framtida räkningar.

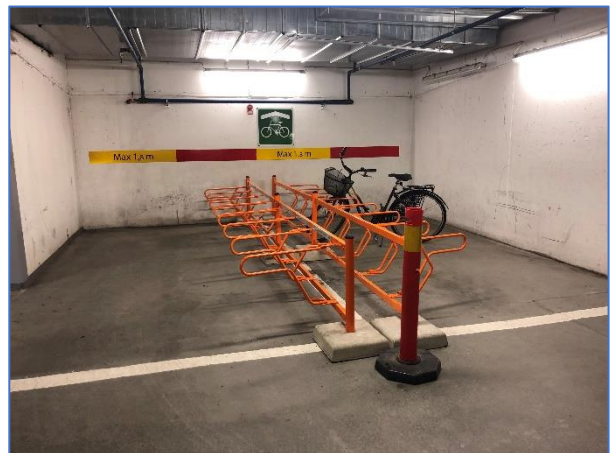
Olycksstatistik för cyklister

Olycksstatistiken har ännu inte sammanställts för 2019 och 2020. Underlaget håller på att tas fram men har inte hunnit sammanställas på grund av problem med uttag från databasen STRADA. På grund av pågående pandemi har eftersläpningen av indata till databasen varit högre än normalt. Statistiken kommer kompletteras denna rapport och till berörd nämnd så snart det är sammanställt.

Genomfört under 2020

Mobila cykelparkeringar

Under 2020 investerade Stadsbyggnadsförvaltningen i 20 stycken nya mobila cykelställ, med totalt plats för 160 cyklar. Tanken med cykelställen är att kunna utöka antal platser med ramlås i centrum. Den mobila lösningen möjliggör att de kan placeras där behovet finns eller där en yta behöver testas. De kan vintertid placeras i parkeringshus som exempelvis Kulturens hus eller vid en plats som inte behöver snöröjas med snöröjningsfordon. Under 2020 har de orangea cykelställen snöröjts för hand och varit tillgängliga under hela vintern genom att de placerats där inte vinterväghållningen behövt ta sig fram. Det har bidragit till att fler har kunnat parkera sin cykel på en tryggare plats och vid många tillfällen har det stått cyklar i dem.

Cykelparkeringar vid busshållplatser

Vid 11 busshållplatser har cykelparkeringar anlagts för att fler ska ha möjligheten att låsa fast cykeln vid fortsatt resa med bussen. Vissa busshållplatser har behov av fler parkeringar då cykelställen många gånger är överfulla.

Kampanjer, arrangemang och event 2020

Kallax cyklar mest

Kallax miljögrupp har under året arbetat med att uppmuntra till cykelpendling bland invånarna i byn. Stadsbyggnadsförvaltningen har bland annat varit delaktig i att låna ut cyklar från cykelpoolen som förvaltningen haft under 2020.

Konst från hoj

Kommunen har under året sponsrat Cykelfrämjandets krets i Norrbotten med upptryckning av material för aktiviteten Konst från hoj som kunde hämtas ut via turistbyrå eller konsthallens reception i Kulturen hus. Konst från hoj är en gratis aktivitet där man med hjälp av cykeln och en karta tar sig fram genom Luleå och letar upp utvalda konstverk. Under hösten genomfördes en dragning bland inlämnade startkort. En mycket uppskattad aktivitet och närmare 300 personer lämnade in ifyllda startkort.

Winter bike to work day

Sedan många år tillbaka anordnas årligen det internationella eventet *Winter bike to work day*. Dagen inträffar i februari och syftar till att uppmärksamma vintercykling på olika sätt.

Dagen är också en tävling mellan städer genom att invånarna registrerar att de cyklar den dagen. I Luleå uppmärksammade vi eventet via sociala medier och webben samt satte upp en banderoll över storgatan med texten "Tack för att du vintercyklar!". Dessutom bjöd vi på fika och give aways till alla vintercyklister som passerade på Storgatan.

Invigning av nya gc-vägen längs Bodenvägen

Den nya gång- och cykelvägen längs Bodenvägen har färdigställts och invigdes under hösten tillsammans med Snapsakademiens manskör från LTU. I samband med invigningen informerades besökande om vad som gäller vid en cykelöverfart i och med att cirkulationsplatsen vid Midgårdsvägen utformats med en sådan.

Projekt under 2020

Aktiva skoltransporter

Tillsammans med Barn- och utbildningsförvaltningen och LTU driver vi projektet *jag tar mig framåt* vars syfte är att fler barn ska cykla eller gå till och från skolan.

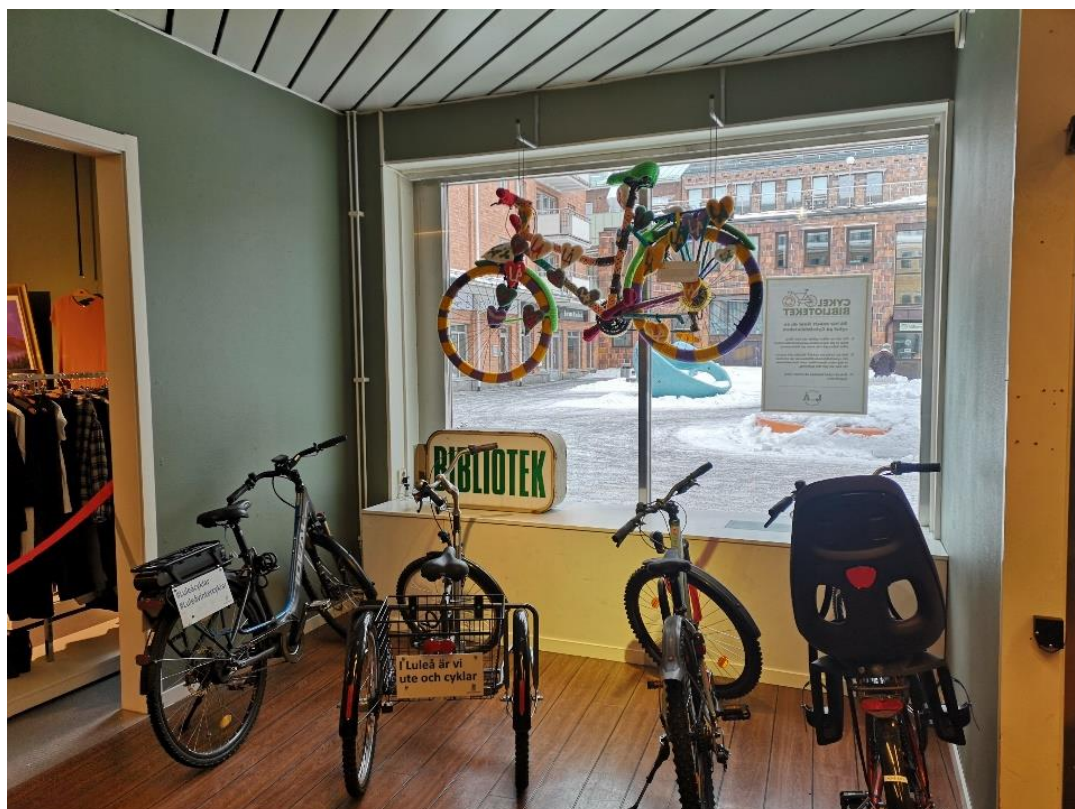
Projektet har pågått i mindre skala sedan 2016 och 2019 gjordes en satsning att finnas i alla skolor i Luleå kommun. Nyckelord i arbetet har varit empowerment och gamification, det vill säga att låta eleverna vara delaktiga i utformningen av projektet samt att spelifiera transporten till och från skolan.

Arbetet i skolorna fortsätter men har varit något påverkat av pandemin. Vi är även del i det större innovationsprojektet som ägs av LTU där 17 partners jobbar för att paketera och digitalisera vår metod och därmed bli skalbar till fler kommuner. Projektet startade hösten 2020 och pågår i två år med stöd från Vinnova.

Cykelbibliotek

2020 var året då vi äntligen kunde realisera vår idé om ett cykelbibliotek. Tack vare samverkan inom kommunen och dess bolag kunde vi slå ihop vår idé med Lumires om att starta en returpunkt i centrum. Under hösten 2020 har förberedande arbetet skett med att renovera lokal, byta skyltar, göra en kommunikationsplan, loggor, fixa bokningssystem, serva cyklar, anställa och utbilda personal bland mycket annat. Satsningen finansieras av kommunens strategiska utvecklingsmedel och är en samverkan mellan SBF, AMF, Lulebo och Lumire, där den sistnämnda är projektägare. Mars 2021 öppnar biblioteket för allmänheten. Då kan alla över 18 år boka cykel kostnadsfritt. Cyklarna är till stor del dem som vi använt i satsningar som Vintertramparna och Mobil utan bil och utgörs av en stor bredd. Allt från trehjulingar, lastcyklar, tandemcyklar och fatbike till kickbike och elcyklar.

Mobil utan bil

Under 2020 testades ett nytt koncept, Mobil utan bil, för att inspirera Luleåborna till ett mer hållbart resande. Projektet tog form genom en utveckling av våra projekt #bussigkompis och Vintertramparna och erfarenheterna av dessa. Projektet syftade till att låta bilen ta mindre plats i vardagen genom att ge tre familjer goda förutsättningar för att leva ett helt bilfritt liv under tre månaders tid. För att underlätta det bilfria livet fick familjerna bland annat låna en ellastcykel, elcykel samt tillgång till en cykelpool med möjligheten att låna allt ifrån tandemcyklar, kickbike och fatbike, till vanliga cyklar och cykelvagn.

Sommarrörelsen

Under sommarrörelsen genomfördes en mängd åtgärder till förmån för Luleåborna som reser till fots, med cykel eller kollektivtrafik. Syftet var att lyfta dem som reser hållbart och inspirera fler att göra detsamma. Genom Sommarrörelsen gjordes bland annat insatser för att påverka till ett mer korrekt trafikbeteende. Insatserna som handlade om att cykla rätt kallades "Styrrätt" och användes även under resterande del av året. En del av projektet handlade också om att lyfta platser i Luleå centrum och göra dem mer attraktiva.

Genomförda insatser för cykel

- Nya cykelställ med roliga budskap.
- Musikspelare i tunneln under Svartövägen som spelar när fotgängare och cyklister passerar.
- Målade linjer för cyklister/fotgängare i tunnlar för att öka tryggheten och tydliggöra.
- Tejpad fotsteg längs gång- och cykelvägar, så kallad nudging.
- Plakat runt staden som pepp till alla som går och cyklar.

- Cykelbox på Storgatan och pilar som stöd till var man ska cykla.
- Polisgubbar på gågatan som påminnelse om att det är gångfart för cyklister.
- "Pling så spelar vi" – utdelning av roliga ringklockor på stan tillsammans med två musikanter.
- Banderoll "ring klocka ring!" – använd ringklockan när du cyklar omkring".

- 11 Filmer i sociala medier.

Filmerna i sociala medier har syftat till att dels berätta om sommarrörelsen men framförallt att lyfta specifika trafikbeteenden som vi önskar förändra. Dessa är att:

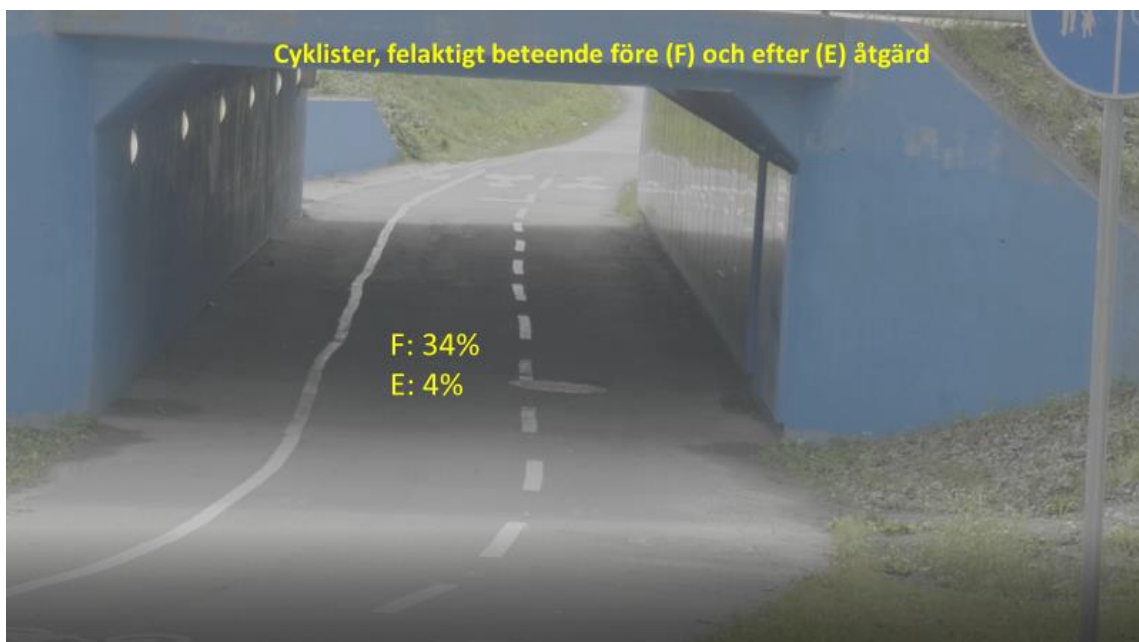
- Cykla i bilkörfält och inte på trottoaren
- Cykla på fotgängares villkor på gågatan
- Parkera cykeln i cykelställ
- Cykla korrekt i tunnlar
- Använda ringklockan
- Visa hur en cykelbox används
- Visa vad ett ledstråk är

På några platser har vi även förstärkt med nudgingåtgärder där vi bland annat målat och tejpats i asfalten.

Resultat av sommarrörelsen

Vi har drönarfilmats på fyra av platserna, före åtgärd samt efter åtgärd för att se hur åtgärden påverkar trafikbeteendet. De filmer vi publicerat i sociala medier för att ytterligare påverka för ändrat trafikbeteende har lagts upp efter drönarfilmningen. Resultaten som presenteras nedan mäter därför företrädesvis effekter av just tejpning och målning i asfalten.

- Storgatan. Åtgärd som gjorts är att måla pilar och cykelsymboler i asfalten samt en cykelbox i korsningen Storgatan/Kungsgatan. Här ville vi se om cyklisterna i större utsträckning cyklade i bilkörfältet längs storgatan och även vid korsningen över Kungsgatan istället för på trottoar och övergångsställe. På Kungsgatan har vi inte gjort någon åtgärd men vi valde att ändå dokumentera cyklisterna för att få en nulägesbild av just cyklistbeteendet på den gatan
- Tunneln under Svartövägen. Åtgärd som gjorts är att separera fotgängare och cyklister med en heldragen linje samt symboler i asfalten.

- Norra hamn. Åtgärd som gjorts är att måla fotsteg på vänster sida av GC-vägen. Här ville vi se om fotgängare i större utsträckning valde att gå på vänster sida.
- Cykelparkering vid ICA stationsgatan. Åtgärd som gjorts är att tejpa pilar och Cykel P i asfalten samt utplacering av cykelställ. Här ville vi få cyklister att parkera cykeln i cykelstället istället för längs efter fasaden.

Här har en markant förändring skett och cykelparkeringen används i mycket stor utsträckning och cyklar längs fasaden på ICA har i stort sett upphört.

- Mediaträffar

Media har visat relativt stort intresse för Sommarrörelsen och Styrrätt. NSD, Kuriren och P4 Norrbotten har uppmärksammat projektet totalt åtta gånger.

- Filmer i sociala medier

Vi har gjort totalt 11 olika filmer i sociala medier som gått väldigt bra i räckvidd, engagemang, delningar och antal visningar.

Analys

Nudginginsatserna för cyklister har visat sig ha stor effekt. Där kan vi konstatera att det med en liten budget är möjligt att påverka stort för ett förändrat trafikbeteende. Vad gäller motsvarande för fotgängare så ser vi inte samma effekt och Norra hamn till och med motsatt effekt. Norra hamn valdes ut utifrån att vi hade uppfattningen att framförallt fotgängare inte befann sig på rätt sida. Drönarfilmningen vi gjorde innan insatsen visar dock att så inte var fallet. Filmen som gjordes efteråt kan ha påverkats något av att den gjordes i juli då många har semester samt vid lunchtid. Där sågs människor snarare flanera i grupp än att ta sig till arbete och skola. Resultatet vid tunneln under Svartövägen har också påverkats av att en stig ansluter från cykelbanan vilken fungerar som en genväg för fotgängare.

Filmerna som vi gjort för sociala medier har gjort att vi satt frågan om vi trafikbeteende på dagordningen. Framförallt vad gäller cyklister då filmerna till stor del behandlat just det. Men det som sedan har debatterats har även handlat om fotgängare, cyklister och också bilisters

trafikbeteenden. Avsikten med Styrrätt är att fortsätta med fler filmer även andra delar av året än sommaren. Troligt är att vi behöver balansera kommunikationen och även göra insatser för fotgängare och bilister på liknande sätt.

#viresergrönt

#viresergrönt är en tävling för arbetsplatser som är verksamma i Luleå. Under våren 2020 utsåg vi vinnare i första omgången av arbetsplatsutmaningen och vi startade även upp en ny omgång under hösten. Tävlingen handlar om att stimulera arbetsplatser till att bidra i omställningen till ett mer hållbart resande, både vad gäller tjänsteresor och resor till och från jobbet. Arbetsplatserna som deltar i #Viresergrönt tävlar dels mot sig själva men även mot andra arbetsplatser i Luleå om att jobba bättre med hållbart resande. De anmäler sig för ett år i taget och samlar poäng genom att klara av vissa kriterier. Kriterierna är allt från att anordna kampanjer på arbetsplatsen till att chefer uppmuntrar till hållbart resande eller att företaget tar fram en grön resepolicy.

Exempel för åtgärder kopplat till ett ökat cyklande är bland annat att det finns säkra, uppvärmda cykelparkeringar, eller att det finns pump och möjlighet att använda verktyg på arbetsplatsen eller att arbetsgivaren har omklädningsrum för de anställda. Genom att klara en viss poängsumma uppnår arbetsplatserna Guld, Silver eller Brons i att resa hållbart.

Atea var den arbetsplats som samlat ihop flest poäng och blev 2019/2020 års vinnare. Bonuspriset gick till Länsstyrelsen som lyckats engagera ett stort antal kollegor på sin arbetsplats. Totalt deltog nio arbetsplatser: Stadsbyggnadsförvaltningen, Atea, Afry, Mobilaris, Ängsskolan, A och d arkitektkontor, Länsstyrelsen, HR och kvalite inom Socialförvaltningen samt Fyren.

Trots Coronapandemin så lanserades #viresergrönt 2020/2021 och lyckades få några arbetsplatser som vill utmana sig själva: Luleå Energi, Afry, Länsstyrelsen, SBF, Sisk and Son (facebookbygget) och Fyren. Våren 2021 utses vinnarna.

#VIRESERGRÖNT

Utbyggnad och totalt antal kilometer cykelväg.

Investeringsstakten är fortsatt lägre än vad våra planer säger. Målsättningen om att bygga minst 1 km ny cykelväg och rusta minst 1 km cykelväg uppfylldes under 2020. Målsättningen att investera minst 400 kr/ invånare uppfylldes inte.

Investeringar 2020

- Gång- och cykelvägen längs Västra Varvsgatan färdigställdes vid korsningen Residensgatan – Västra Varvsgatan med en cykelöverfart över Residensgatan.
- Gång- och cykelvägen längs Bodenvägen samt cirkulationsplatsen vid Midgårdsvägen färdigställdes. Vid cirkulationsplatsen byggdes en cykelöverfart över Midgårdsvägen.
- Storhedsvägens omledningsväg byggdes färdig under 2020 och inväntar asfaltsbeläggning. Hösten 2020 togs beslut om att göra omledningsvägen längs Storhedsvägen permanent. Under året har även en ny bomanläggning vid järnvägsövergången vid Kontorsgatan – Storhedsvägen investerats i för gång- och cykeltrafik samt att belysning installerats längs hela sträckan.
- I stadsdelen Dalbo har en ny gc-tunnel byggts färdig och bostadsområdet har börjat utvecklas. Här kommer det under 2021 byggas färdigt en hel del cykelinfrastruktur.
- I Kronandalen har Regementsvägens gång- och cykelväg förbi skolan förlängts för att koppla cykelvägen till de befintliga på ett bättre sätt.
- Vid nya brandstationen har också ny infrastruktur tillkommit.

Totalt har 2,6 km cykelväg tillkommit och 3,1 km upprustats.

Luleås cykelvägnät

Luleås cykelvägnät mäter 227,9 kilometer varav;

191,9 kilometer är kommunalt.

26,7 kilometer är statligt.

9,2 kilometer är enskilt.

Andel skyltade cykelvägar

Andelen skyltade cykelvägar är ca 70 %. En digital lösning för att inventera och ajourhålla vägvisningen för cykel togs fram under 2019/2020. Inventering och komplettering av cykelvägvisning kommer att pågå under 2021 där alla skyltar ska sättas in i det nya digitala systemet. Via den digitala tjänsten är det enklare att hålla vägvisningen uppdaterad samt att genomföra förändringar när vi bygger nytt.

Ny tillståndsbedömning

Under 2020 har en ny tillståndsbedömning genomförts för vårt cykelvägnät. Den senaste genomfördes 2015 och resultatet visar att vi minskat vår underhållsskuld på cykelvägnätet och att vi förbättrat gång- och cykelvägnätets tillstånd med 6 %.

Ej genomfört 2020

Cykelfrämjandets Kommunvelometer

Luleå kommun har tidigare deltagit i Kommunvelometer alla år förutom 2011. Under 2020 valde vi att ta en paus och prioritera annat. Inför 2021 är kommunen åter med i granskningen.

Cykelauktion, cykelskolor och cykelforum inställda

Under 2020 fick cykelauktion, cykelskolor och cykelforum ställas in på grund av Covid-19. Det här är projekt som tidigare visat sig vara populära och som många är intresserade av. Cykelforum är speciellt viktig för att ge möjlighet till att kunna påverka som kommunmedborgare och att det funnits en mötesplats där medborgare, politiker och tjänstemän kunnat diskutera cykling.

Nya cykelräknare

För att få bättre underlag för hur cykeltrafiken utvecklar sig behöver vi bättre mätdata. På grund av att vi inte haft tillräcklig budget för nya räknare har vi inte kunnat investera i dessa under 2020. Upphandling avses att genomföras under hösten 2021.

Aktiviteter under 2021

Under 2021 ser vi bland annat fram emot följande aktiviteter där arbetet med cykelplanen är ett av de stora arbetena under året.

Cykelplan

Cykelplanen färdigställs under första halvan av 2021.

Fortsatt utbyggnad av cykelvägnätet

Färdigställa Storhedsvägen. Dalbo fortsätter att byggas ut med nya cykelvägar samt en ny cirkulation närmast Sinksundet där även gc-vägen breddas över Sinksundsbanken. Vid Lulsundet byggs en ny cirkulationsplats med cykelöverfarter.

#viresergrönt

Ny omgång av #viresergrönt.

Cykelauktion

Förra året ställdes eventet in på grund av Covid-19. Cyklar som har samlats in vid den årliga cykelrensningen ska auktioneras ut om möjligheten finns.

Sommarrörelsen

Likt tidigare år kommer sommarrörelsen att genomföras under 2021. Syftet är att fortsätta inspirera till att resa hållbart och ge förutsättningar till att göra det med ett korrekt trafikbeteende.

Digitalisera underlag för cykelvägvisning

Målet är att alla skyltar ska inventeras och läggas till i det nya digitala systemet.

Cykelforum

Till hösten planerar vi att genomföra ett cykelforum.

Cykelräknare

Under året ska ny upphandling vara klart så att vi kan investera i nya räknare till våren 2022.

På grund av rådande omständigheter med coronaviruset kan aktiviteter under 2021 behöva ställas in. Vi följer gällande råd och rekommendationer.